

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep,
0032 Oslo
postmottak@fkd.dep.no

Oslo, 03.12.12

Innspill til høringsnotat-forslag til lov om endringer i lov 17. juni 2005 om akvakultur

Fiskeri- og kystdepartementet har sendt ut et høringsnotat om forslag til lov om endringer i akvakulturloven. Høringsnotatet dreier seg om endringer i miljøkapittelet og reaksjons- og sanksjonskapittelet med hovedfokus om forslag til strengere reaksjoner, økt kontroll og betydelige avgiftsbelastninger på oppdrettsnæringen. Bellona er positive til flere av disse endringene men er skeptisk til å iverksette krav om tiltak med for store kunnskapshull.

Forslag i høringsnotatet med kommentarer

§ 10 Miljønorm. Akvakultur skal etableres, drives og avvikles på en miljømessig forsvarlig måte. Bellona er enig om at akvakulturvirksomheten skal drives forsvarlig i alle stadier for å unngå at miljøet påføres uakseptabel skade, men det er også viktig at man har tilstrekkelig med kunnskap før tiltak iverksettes. Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift gi nærmere bestemmelser for å sikre miljømessig forsvarlig akvakultur, herunder krav til forebyggende tiltak, krav om merking av akvatiske organismer, bruk av sterile akvatiske organismer og bruk av fremmede organismer.

Bellona støtter krav om **merking av akvatiske organismer** så lenge det er akseptabel i forhold til fiskevelferd, uavhengig om næringen klarer å utvikle steril fisk eller ikke. Det er hensiktsmessig å kunne skille oppdrettsfisk fra villfisk samt å kunne spore rømt fisk tilbake til eier. En slik ordning vil gagne næringen selv ved å skille ut de seriøse fra de useriøse.

Samtidig vil dette være et kraftig virkemiddel for å avdekke hvor mye rømt fisk som er på avveie, hvor og hvor langt rømt fisk beveger seg, hvor mange som går i elvene. Det er i dag stor uenighet om hvor store mørketallene er og hvor mye rømt oppdrettsfisk som faktisk fanges i elvene.

Når det gjelder **bruk av fremmede organismer** mener Bellona (i tillegg til bruk av leppefisk og rognkjeks i lusebekjempelsen) at det ligger store muligheter i fremtiden med integrert havbruk. Integrert havbruk er en strategi for å utnytte næringsoverskuddet i oppdrett mer effektivt. Både et avfallsprodukt som avføring fra fisken, luselarver og rester av fiskefôr som synker ned mot bunnen, kan være en enorm ressurs for oppdrett av andre arter som alger og blåskjell. Blåskjell og alger som dyrkes i tiknytning til et oppdrettsanlegg kan i stor grad bidra til forbedring av miljøkvaliteten i det lokale økosystemet. Bellona mener det er viktig å tenke langsiktig på fornybare ressurser, matproduksjon og miljø. Integrert havbruk medfører en rekke fordeler i tillegg til å forbedre miljøkvaliteten lokalt. Oppdrett av flere arter, og dyrking av alger åpner for produksjon av mat, fettsyrer, medisin og, ikke minst – bioenergi - på en bærekraftig måte. For å få til integrert havbruk er det behov for økt areal til matproduksjon i havet. Forskning i andre land har vist at integrert havbruk kan gi stor økonomisk gevinst. Man får utnyttet det lokale miljøet og fasilitetene på en bedre måte ved diversitet i produksjonen enn ved satsing på en enkelt monokultur, og det blir høyere profitt av flere produkter i stedet for ett. Det blir også flere arbeidsplasser innen en miljøvennlig bransje. Det er behov for en mer fokusert og smartere FoU satsning som gagnar både miljøet, økonomien og samfunnet.

Bellona er derimot skeptisk til vedtak om **bruk av sterile organismer** før kunnskapshull om adferd til steril fisk har på villfisk er kartlagt. Det positive er at man unngår genetiske effekter av rømt oppdrettslaks, men det er fortsatt mange uklare spørsmål rundt etiske, økologiske og atferdsmessige problemstillinger som må besvares før en slik ordning iverksettes. Det er viktig å få avklart om sykdomsspredning, ødeleggelse av gytegroper og fortrenning av villfisk under gyting er et like stort problem for steril fisk som usterilisert fisk. Bellona ber om at kunnskapshullene rundt effekten av bruk av sterile organismer utredes videre og gis prioritet i perioden fremover. Et viktig mål bør være å avdekke om man kan utvikle steril fisk med naturlig frisk utvikling og atferd som samtidig ikke utvikler trang til å oppsøke elvene for å gyte som annen kjønnsmoden fisk.

§ 11 Miljøovervåking. Omhandler avgift og gebyr for offentlig miljøovervåking og miljøundersøkelser. Ettersom Bellona forstår så er dette forslaget knyttet opp mot forslag til første generasjons målemetode for miljøeffekt med hensyn på genetisk påvirkning fra oppdrettslaks til villaks, samt påvirkning av lakselus fra oppdrett på viltlevende laksefiskbestander. Bellona kom med et innspill til høringen om at et slikt tiltak ikke nødvendigvis reduserer selve kjerneproblemet men kunne ha bidratt på sikt til et bedre kontrollsystem og gitt bedre fremtidig datagrunnlag (vedlegger Bellonas innspill til første generasjons målemetode for miljøeffekt).

Bellona mener at miljøovervåking er viktig og kan kartlegge økologiske konsekvenser og dekke kunnskapshull. Det er i dag for lite datagrunnlag til å si noe om større økologiske konsekvenser av rømming, forurensning og sykdommer og en miljøovervåking vil kunne samle inn data over tid slik at viktige spørsmål kan bli besvart. Bellona er derimot skeptisk til at uferdige modeller og indikatorer (som er foreslått av HI/VI, se vedlegg Bellonas innspill) skal bli grunnpilaren i miljøovervåkingen. Bellona oppfordrer sterkt til et bedre og bredere tverrfaglig og tverrinstitusjonell samarbeid mellom ulike relevante departementer, direktorater og forskningsinstitusjoner. Kunnskapshullene er mange innen marin forvaltning og forskning, og det er mange modeller og resultater fra ulike miljøer som sannsynligvis burde samkjøres og sammenliknes bedre enn det som gjøres i dag.

§ 13a Fellesansvar for fjerning av rømte organismer. Handler om pliktig deltakelse i felles pool for fjerning av rømte organismer. Bellona er i utgangspunktet positiv til forslaget og mener at næringen bør ta et felles ansvar for rømt fisk. En felles pool som dekker kostnadene for gjenfangst og utfisking kunne for eksempel dekke kostnader knyttet til testing av laksegjerder i noen elver. Når det gjelder utfisking og gjenfangst på måfå må det foreligge sikre identifiseringsmetoder på hva som er oppdrettslaks og hva som er villaks slik at utfiskingen ikke påvirker villaksen. Departementet skriver i høringsnotatet: *Poolen skal dekke utgifter både det private og det offentlige har med fjerning av organismer. Dette innebærer at også elveiere og andre kan få betalt for innsatsen de nedlegger for å fjerne for eksempel rømt oppdrettslaks.* Hvis man setter i gang omfattende utfiskingsprosjekter hvor «hvem som helst» kan høste midler fra poolen, kan dette i verstefall tiltrekke mange som ser en mulighet til å tjene litt ekstra uten at de har god nok innsikt i hva som er oppdrettslaks og hva som er villaks og utfisking kan tjene mot sin hensikt.

Departementet sier videre: *Det er ikke realistisk å fjerne all rømt oppdrettsfisk fra alle lakseførende vassdrag i hele landet. Pliktens omfang må derfor begrenses i forhold til hva som er hensiktsmessig ut fra skadeomfanget og risikoen den rømte organismen kan medføre.* Allikevel mener departementet at plikten også omfatter et kontinuerlig utfiske av oppdrettslaks i laksevassdrag. Bellona oppfatter dette som to motstridene prinsipper og mener at det bør ligge klare regelverk på hvordan tiltak skal vurderes i forhold til risiko.

Med Vennlig Hilsen

Annelise Leonczek

Seniorrådgiver